

ΚΥΡΙΟΙ ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ **Ρήμα – Υποκείμενο – Αντικείμενο - Κατηγορούμενο**

Ρήμα: Είναι η λέξη μέσα στην πρόταση που φανερώνει τι κάνει ή τι παθαίνει ή σε ποια κατάσταση βρίσκεται κάποιος ή κάτι.

Υποκείμενο: Είναι η λέξη μέσα στην πρόταση που απαντά στην ερώτηση:
«ποιος; ποια; ποιο; ποιοι; ποιες; ποια;»

Βρίσκεται σε πτώση **ονομαστική** και είναι το **υποκείμενο** του ρήματος της πρότασης.

π.χ. **Ο Νικόλας** παίζει ποδόσφαιρο.

Απάντηση: Ο Νικόλας (υποκείμενο)

Αντικείμενο: Είναι η λέξη μέσα στην πρόταση που απαντά στην ερώτηση:
«τι; ποιον; ποια; ποιο; ποιους; ποιες; ποια;»

Βρίσκεται σε πτώση **αιτιατική** και είναι το **αντικείμενο** του ρήματος στις πρότασης.

π.χ. **Ο τεχνίτης (ονομαστική) επισκευάζει τη βρύση(αιτιατική).**

Ερώτηση: Τι επισκευάζει;

Απάντηση: Τη βρύση. (αντικείμενο, αιτιατική)

Κατηγορούμενο: Είναι η λέξη μέσα στην πρόταση που **δίνει μια ιδιότητα** στο υποκείμενο του ρήματος.

Το κατηγορούμενο βρίσκεται στην ίδια πτώση με το υποκείμενο του ρήματος, δηλαδή στην ονομαστική. Έτσι το ξεχωρίζουμε εύκολα από το αντικείμενο που είναι σε πτώση αιτιατική.

Το κατηγορούμενο μπορεί να είναι: ουσιαστικό, επίθετο, μετοχή. Τα ρήματα που συνδέουν το υποκείμενο με το κατηγορούμενο λέγονται **συνδετικά**.

Συνδεδετικά ρήματα

Τα κυριότερα συνδεδετικά ρήματα είναι:

είμαι, γίνομαι φαίνομαι, μοιάζω, διορίζομαι, λέγομαι, υπηρετώ, φυτρώνω, αποδεικνύομαι, θεωρούμαι, λογαριάζομαι, εκλέγομαι, νομίζομαι, παρουσιάζομαι, ονομάζομαι, αναγνωρίζομαι, ανακηρύσσομαι, χειροτονούμαι κ.τ.λ.

π.χ. Η Νίκη έγινε γεωπόνος.

Ερώτηση: Τι έγινε η Νίκη;

Απάντηση: γεωπόνος (κατηγορούμενο). Είναι στην ίδια πτώση (ονομαστική) με το υποκείμενο «Η Νίκη» και του δίνει κάποια ιδιότητα: γεωπόνος.

ΑΣΚΗΣΗ

1. Να βρείτε στις παρακάτω προτάσεις:

- ★ το ρήμα ή το συνδεδετικό ρήμα
- ★ το υποκείμενο
- ★ το αντικείμενο και
- ★ το κατηγορούμενο (όπου υπάρχει)

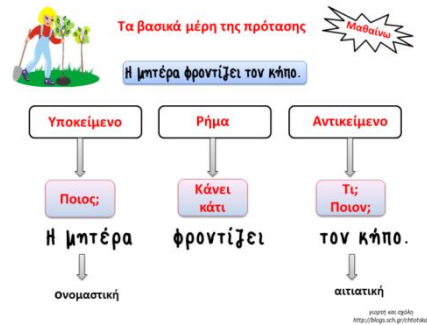
Σημειώστε πάνω από την αντίστοιχη λέξη:

- ★ Ρ για Ρήμα
- ★ ΣΡ για Συνδεδετικό Ρήμα
- ★ Υ για Υποκείμενο
- ★ Α για Αντικείμενο και
- ★ Κ για Κατηγορούμενο

1. Ο Γιώργος χαϊδεύει τον σκύλο.
2. Ο παπαγάλος είναι πολύχρωμος.
3. Οι επιλοποιοί έβαψαν τη βιβλιοθήκη.
4. Ο Παύλος έγινε οδοντίατρος.
5. Οι μηχανικοί κατασκεύασαν πύργο.

6. Η σκάλα είναι ξύλινη.
7. Οι εργάτες σκάβουν χαντάκι.
8. Η συνομιλία ήταν ευχάριστη.
9. Ο Πέτρος είναι πολύ μορφωμένος.
10. Ο δάσκαλος διάβασε την άσκηση.
11. Εσύ είσαι ο τέταρτος.
12. Ο Γιάννης κόβει τον πεύκο.
13. Η Κατερίνα διορίστηκε διευθύντρια.
14. Ο Νίκος εκλέχτηκε πρόεδρος.
15. Η Σόνια, η γάτα, πήδησε τη μάντρα.
16. Ο Γιώργος χειροτονήθηκε ιερέας.
17. Ο Πέτρος υπηρετεί στρατιώτης.
18. Ο Χρήστος θεωρείται ειδικός.

ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ή ΤΗ ΔΟΜΗ ή ΤΟΥΣ ΚΥΡΙΟΥΣ ΟΡΟΥΣ

Τα είδη των προτάσεων ως προς τη **δομή** τους είναι:

- α. απλή
- β. ελλειπτική
- γ. επαυξημένη
- δ. σύνθετη

Απλή πρόταση λέγεται η πρόταση που αποτελείται από τους κύριους όρους, δηλ. περιλαμβάνει τις απαραίτητες πληροφορίες για να δηλωθεί ένα νόημα, για να μεταδοθεί ένα μήνυμα.

Κύριοι όροι της πρότασης θεωρούνται:

- ★ το ρήμα
- ★ το υποκείμενο και
- ★ το αντικείμενο ή το κατηγορούμενο.

Οι μορφές που μπορεί να έχει μια απλή πρόταση είναι οι εξής:

π.χ.

Ο Γιάννης κοιμάται. Y + P

Ο Γιάννης έφαγε τυρόπιτα. Y + P + A

Ο Γιάννης είναι καλός. Y + P + K

Ελλειπτική πρόταση λέγεται η πρόταση, όταν λείπει κάποιος από τους βασικούς όρους, γιατί εννοείται εύκολα. Στον καθημερινό μας λόγο χρησιμοποιούμε κυρίως ελλειπτικές προτάσεις.

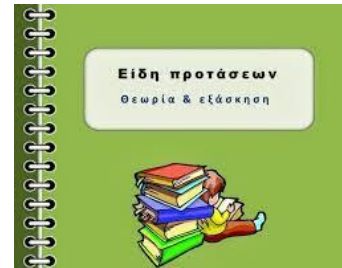
Οι μορφές που μπορεί να έχει μια απλή πρόταση είναι οι εξής:

Τι κάνεις; Λείπει το υποκείμενο (εσύ)

Είμαι καλά. Λείπει το υποκείμενο (εγώ)

Καλά. Λείπει και το υποκείμενο (εγώ) και το ρήμα (είμαι)

Εσύ; Λείπει το ρήμα (κάνεις) και το αντικείμενο (τι)

Επαυξημένη πρόταση λέγεται η πρόταση, όταν εκτός από τους κύριους όρους (υποκείμενο, ρήμα, αντικείμενο, κατηγορούμενο) έχει και προσδιορισμούς (πληροφορίες που δεν είναι απαραίτητες).

π.χ.

Ο (όμορφος) Γιάννης κοιμάται (ήσυχα στο κρεβάτι).

Ο (πεινασμένος) Γιάννης έφαγε (μια μεγάλη και νόστιμη) τυρόπιτα.

Σύνθετη πρόταση λέγεται η πρόταση που έχει περισσότερα από ένα υποκείμενα ή αντικείμενα ή κατηγορούμενα.

π. χ. Ο Γιάννης και η Μαρία είναι μαθητές.

Ποιοι είναι; ο Γιάννης / η Μαρία

Έχουμε δύο υποκείμενα.

Ο Γιάννης συλλέγει γραμματόσημα και κάρτες.

Τι συλλέγει ο Γιάννης; γραμματόσημα / κάρτες

Έχουμε δύο αντικείμενα.

Η Μαρία είναι έξυπνη και εργατική.

Τι λογής είναι η Μαρία; έξυπνη / εργατική

Έχουμε δύο κατηγορούμενα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Αφού βρείτε πρώτα τους κύριους όρους των προτάσεων, να τις χαρακτηρίσετε ως προς τα **συστατικά** ή τη **δομή** ή τους **κύριους όρους**:

(απλή, ελλειπτική επαυξημένη, σύνθετη):

α. Το κουδούνι του σχολείου χτύπησε. ....

β. Το κουδούνι κτύπησε. ....

γ. Καρπούζια! .....

4. Τα μαθήματα είναι δύσκολα. ....

5. Τα σχολικά μαθήματα είναι δύσκολα. ....

6. Καληνύχτα σας. ....
7. Η αυλή είναι μεγάλη. ....
8. Η αυλή του σπιτιού μας είναι πολύ μεγάλη. ....
9. Κουράστηκα. ....
10. Από σήμερα αρχίζουν οι καλοκαιρινές διακοπές. ....
11. Αρχίζουν οι διακοπές. ....

2. Να βρείτε το είδος των προτάσεων και να μετατρέψετε τις απλές σε επαυξημένες προτάσεις και τις επαυξημένες σε απλές.

α. Το κτήριο είναι τεράστιο. Είδος: .....
 .....

β. Εμείς αγαπούμε πολύ το σχολείο. Είδος: .....
 .....

γ. Ο δάσκαλος είναι αυστηρός. Είδος: .....
 .....

δ. Η συμμαθήτριά μας, η Ελένη είναι πολύ επιμελής. Είδος: .....
 .....

ε. Οι κάτοικοι είναι φοβισμένοι. Είδος: .....
 .....

ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΗΣ

Αποφαντικές: λέγονται οι προτάσεις που δίνουν μια πληροφορία, εκφράζουν μια γνώμη, κρίνουν ή δηλώνουν κάτι.

Ως σημείο στίξης παίρνουν τελεία (.).

π.χ. ▶ Η νέα σχολική χρονιά άρχισε. (πληροφορία)

▶ Η ομάδα μου δεν έπαιξε καλά. (γνώμη/κρίση)

▶ Θα επισκεφτούμε το Μουσείο της Βεργίνας, κατά τη διάρκεια της εκδρομής.
(πληροφορία)

Ερωτηματικές: λέγονται οι προτάσεις που χρησιμοποιούμε για να ζητήσουμε μια πληροφορία.

Ως σημείο στίξης, στον γραπτό λόγο, παίρνουν ερωτηματικό (;).

Στον προφορικό λόγο η ερώτηση δηλώνεται με το ανέβασμα της φωνής.

π.χ. ▶ Πού συγκεντρώνονται οι μαθητές;

▶ Καθόμαστε μαζί;

▶ Τι θες εσύ εδώ;

▶ Φίλησέ μου τη μαμά σου.(επιθυμία)

Γ1 Είδη προτάσεων ανάλογα με τα συστατικά τους (σελ. 17-19)

Τι ονομάζουμε **πρόταση**;

Πρόταση λέγεται η οργανωμένη ομάδα λέξεων που εκφράζει μόνο ένα νόημα με συνήθως σύντομη διατύπωση.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	Αποφαντικές (ή κρίσης), προστακτικές (ή επιθυμίας), επιφωνηματικές, ερωτηματικές
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ	Καταφατικές, αρνητικές (ή αποφατικές)
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ	Κύριες (ή ανεξάρτητες), δευτερεύουσες (ή εξαρτημένες)
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΟΜΗ	Απλές, σύνθετες, επουξημένες, ελλειπτικές

Προστακτικές: λέγονται οι προτάσεις με τις οποίες ζητούμε από κάποιον να κάνει κάτι (προσταγή) ή τον παρακαλούμε για κάτι (επιθυμία).

Ως σημείο στίξης παίρνουν τελεία (.) ή θαυμαστικό (!).

π.χ. ▶ Γυρίστε πίσω αμέσως! (προσταγή)

Επιφωνηματικές: λέγονται οι προτάσεις που εκφράζουν έκπληξη, θαυμασμό ή ένα έντονο συναίσθημα.

Ως σημείο στίξης παίρνουν θαυμαστικό (!).

Στον γραπτό και στον προφορικό λόγο διακρίνονται από τον τόνο της φωνής.

Π.χ. ▶ Τι μέρα κι η σημερινή!

▶ Τι χαρά που σε βλέπω εδώ!

Πολλές φορές η ίδια πρόταση μπορεί να χρησιμοποιηθεί, για να πληροφορήσουμε για κάτι, να ζητήσουμε μια πληροφορία ή να δηλώσουμε θαυμασμό, απορία, ερώτηση κλπ.

π.χ. ▶ Έχει καλό καιρό σήμερα.

▶ Έχει καλό καιρό σήμερα;

▶ Έχει καλό καιρό σήμερα!

ΑΣΚΗΣΗ

1. Να χαρακτηρίσεις τις πιο κάτω προτάσεις ανάλογα με τη σημασία τους και τα σημεία στίξης (αποφαντική, ερωτηματική, επιφωνηματική, προστακτική).

α. Το αντικανονικό προσπέρασμα στον δρόμο είναι πολύ επικίνδυνο. ....

β. Σε πόση ώρα θα φτάσουμε στο νησί; .....

γ. Οι ειδήσεις σήμερα είναι δυσάρεστες. ....

δ. Σβήσε αμέσως το τσιγάρο! .....

ε. Αυτή η πόλη είναι πολύ όμορφη! .....

στ. Μην το μετακινείς! .....

ζ. Ο Κώστας είναι μελετηρός. ....

η. Ποιος το ζωγράφισε αυτό; .....

θ. Τι υπέροχος που είναι αυτός ο πίνακας! .....

ι. Το Α είναι το πρώτο γράμμα του αλφαβήτου; .....

ια. Το Α είναι το πρώτο γράμμα του αλφαβήτου. ....

ιβ. Οι αρχαίοι Έλληνες ανέπτυξαν σπουδαίο πολιτισμό. ....

ιγ. Κλείστε τα παράθυρα. ....

ιδ. Μην ενοχλείς! .....

ιε. Έχασες την πτήση!.....

Η ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

- ★ Κάθε κείμενο αποτελείται από παραγράφους. Οι παράγραφοι αποτελούν τμήματα του κειμένου και σε καθένα από αυτά τα αναπτύσσεται **μια ιδέα ή μια πλευρά του θέματος**.
- ★ Κάθε παράγραφος είναι και αυτή ένα ενιαίο κείμενο με αρχή, μέση(ανάπτυξη) και τέλος. Έχει αυτονομία, αφού αναλύει μια πλευρά του θέματος. Ταυτόχρονα, **συνδέεται** με τις προηγούμενες και τις επόμενες παραγράφους του κειμένου.
- ★ Όπως το κείμενο έχει πρόλογο, κύριο μέρος και επίλογο, έτσι και η παράγραφος έχει αντίστοιχα τη **θεματική περίοδο/πρόταση**, τις **λεπτομέρειες/σχόλια** και την **κατακλείδα** της.

Έκθεση	Παράγραφος
★ Πρόλογος	★ Θεματική πρόταση
★ Κύριο μέρος	★ Λεπτομέρειες
★ Επίλογος	★ Κατακλείδα

- ★ Τα τρία αυτά μέρη μιας παραγράφου συνηθίζουμε να τα αποκαλούμε **δομικά στοιχεία** ή συστατικά μέρη μιας παραγράφου.
- ★ Η μια παράγραφος πρέπει να ξεχωρίζει από τις άλλες, γι' αυτό αφήνουμε κάποιο **περιθώριο** στην αρχή της κάθε παραγράφου.

Δομικά στοιχεία:

Θεματική περίοδος/πρόταση: είναι η φράση της παραγράφου, όπου παρουσιάζεται η κύρια ιδέα της. Διαβάζοντάς την δηλαδή, καταλαβαίνουμε για ποιο πράγμα μιλάει η παράγραφος.

Σχόλια- Λεπτομέρειες: αυτά καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της παραγράφου. Αναλύουν, υποστηρίζουν και δικαιολογούν τη θεματική περίοδο.

Κατακλείδα: με αυτή τελειώνει η παράγραφος. Λειτουργεί σαν συμπέρασμα και τονίζει την κύρια ιδέα της παραγράφου. Η κατακλείδα δεν είναι απαραίτητη σε μια παράγραφο, μπορεί δηλαδή και να παραλείπεται.

Συνδετικές λέξεις ή φράσεις:

Η σύνδεση των προτάσεων μιας παραγράφου, αλλά και των παραγράφων μεταξύ τους γίνεται με λέξεις ή φράσεις που λέγονται **συνδετικές** και δηλώνουν:

Αντίθεση: εξάλλου, όμως, ενώ, αν και ωστόσο κ.ά.

Συμπέρασμα: έτσι λοιπόν, επομένως, ώστε, άρα .με αποτέλεσμα κ.ά.

Επεξήγηση: δηλαδή, με άλλα λόγια κ.ά.

Χρόνο: μετά ,ύστερα, αργότερα, στη συνέχεια, κ.ά.

Αιτία: επειδή, εξαιτίας, εφόσον κ.ά.

Προσθήκη: επίσης, επιπλέον, ακόμη κ.ά.

Απαρίθμηση: πρώτον, δεύτερον, κατ' αρχάς, πρώτα απ' όλα κ.ά.

Γενίκευση: συνήθως, τις περισσότερες φορές κ.ά.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να εντοπίσεις και να καταγράψεις τα δομικά στοιχεία των πιο κάτω παραγράφων (θεματική πρόταση, λεπτομέρειες, κατακλείδα).

α) Ο γέρο- Μανόλης είναι ένας θησαυρός. Όχι πως έχει πλούτη κι ασημικά. Όλο κι όλο το βιος του δεν είναι άλλο από ένα καλυβόσπιτο χαμηλά, κάτω στο μεγάλο ποτάμι κι ένα περιβολάκι δίπλα, περιτριγυρισμένο με δέντρα και σπαρμένο την άνοιξη με φασόλια, καλαμπόκι και ζαρζαβατικά. Τίποτ' άλλο. Μα τα πλούτη του βρίσκονται αλλού. Πρώτα απ' όλα στην καλή του καρδιά. Έπειτα, στις αμέτρητες ιστορίες που έχει αποθησαυρίσει στο ασπρόμαυρο κεφάλι του και που τόσο όμορφα ξέρει να διηγείται. Ιστορίες και περιστατικά αληθινά, που ο ίδιος έζησε και άλλα που άκουσε απ' άλλους, πιο παλιούς απ' αυτόν. Γι αυτές λοιπόν τις δύο καλοσύνες του όλοι τον αγαπούν στο χωριό και πάντα αποζητούν την πολύτιμη συντροφιά του.

Θεματική πρόταση: .....

Λεπτομέρειες: .....

Κατακλείδα: .....

β) Στον κυρ Στέφανο το χρωστούσαν το γεγονός πως ξεκίνησαν για τούτη την πολυήμερη εκδρομή. Αυτός ο καλός άνθρωπος, όταν γύρισε από το δάσος, έδωσε τον λόγο του στους γονείς των παιδιών πως θα πάει μαζί με τα παιδιά. Είπε πως θα τα προσέχει εκεί που βρίσκονται, πως θα τους κάνει όσες ευκολίες μπορεί και θα τους φέρνει νέα τους συχνά, όταν θα κατεβαίνει στην πόλη. Έτσι, κατάφερε να πείσει τους γονείς τους, οι οποίοι επέτρεψαν τελικά στα παιδιά να ξεκινήσουν τελικά την πολυπόθητη εκδρομή τους.

Θεματική πρόταση: .....

Λεπτομέρειες: .....

Κατακλείδα: .....

2. Βάλε τις προτάσεις σε μια λογική σειρά, ώστε η παρακάτω παράγραφος να έχει αλληλουχία (να βγάζει νόημα). Για να διευκολυνθείς οι προτάσεις είναι αριθμημένες.

(1) Ο Αστερίξ αντλεί την υπεράνθρωπη δύναμή του από το μαγικό ζωμό του Δρυΐδη Πανοραμίξ.

(2) Μικρόσωμος πολεμιστής, αλλά παμπόνηρος και με κοφτερό μυαλό, του εμπιστεύονται χωρίς αμφιβολίες όλες τις επικίνδυνες αποστολές, για τις οποίες συνήθως καταστρώνει και το σχέδιο δράσης.

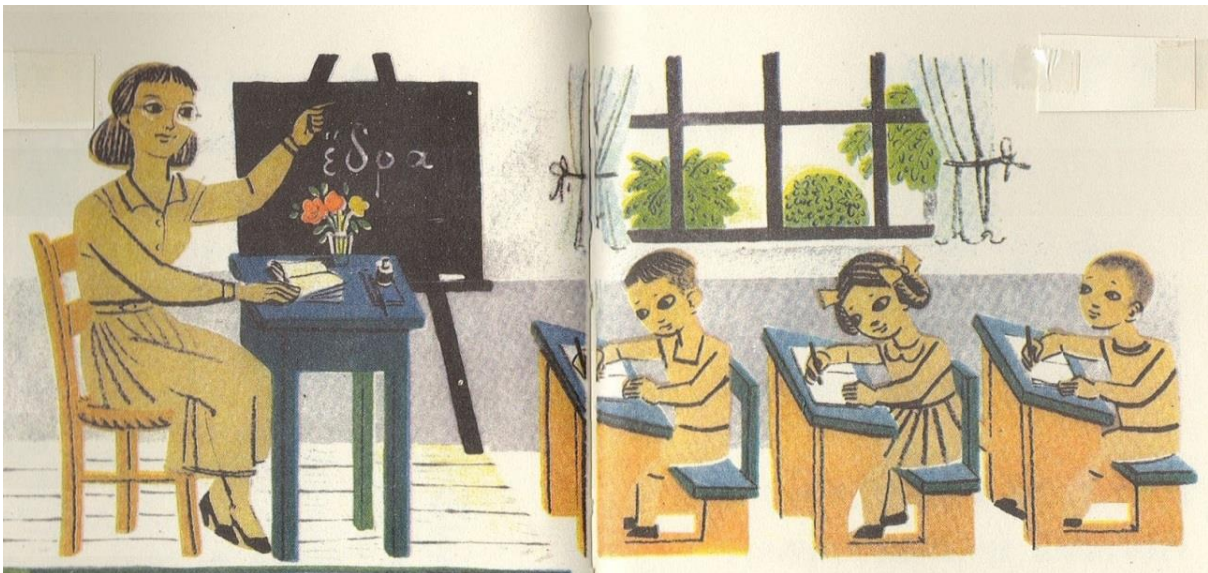
(3) Αστερίξ, ο ήρωας αυτών των περιπετειών.

3. Βάλε τις προτάσεις σε μια λογική σειρά, ώστε η παρακάτω παράγραφος να έχει αλληλουχία (να βγάζει νόημα). Για να διευκολυνθείς οι προτάσεις είναι αριθμημένες.

(1) Σε όλη τη διάρκεια της Επανάστασης υπήρξε σημαντική στρατιωτική φυσιογνωμία.

(2) Το βλέμμα του ήταν ζωηρό και η βροντερή φωνή του έδινε θάρρος στους Έλληνες και σκόρπιζε τον φόβο και τον τρόπο στον εχθρό.

(3) Ο Κολοκοτρώνης είχε όλα τα χαρίσματα του καλού αρχηγού.

Τα ουσιαστικά

Ουσιαστικά λέμε τις λέξεις που φανερώνουν πρόσωπο, ζώο, πράγμα, ενέργεια, κατάσταση ή ιδιότητα.

Ας δούμε μερικά παραδείγματα:

Ο **δάσκαλος** κάνει μάθημα. (**δάσκαλος** → πρόσωπο)
Το **ελάφι** τρέχει γρήγορα. (**ελάφι** → ζώο)
Το **ψυγείο** μας είναι μεγάλο. (**ψυγείο** → πράγμα)
Το **τρέξιμο** με κουράζει. (**τρέξιμο** → ενέργεια)
Η **πυχία** αρέσει στις γάτες. (**πυχία** → κατάσταση)
Η **πονηριά** χαρακτηρίζει την αλεπού. (**πονηριά** → ιδιότητα)

Οι λέξεις **δάσκαλος, ελάφι, ψυγείο, τρέξιμο, πυχία και πονηριά** είναι ουσιαστικά, γιατί ανήκουν σε κάποια από τις κατηγορίες που αναφέραμε.

Τα ουσιαστικά ανήκουν στα κλιτά μέρη του λόγου. Τα χωρίζουμε σε τρία είδη ανάλογα με το γένος τους.

Τα γένη των ουσιαστικών

Αρσενικά ουσιαστικά είναι αυτά που παίρνουν μπροστά το άρθρο ο.
Π.χ. ο δάσκαλος.

Θηλυκά ουσιαστικά είναι αυτά που παίρνουν μπροστά το άρθρο η.
Π.χ. η μητέρα.

Ουδέτερα ουσιαστικά είναι αυτά που παίρνουν μπροστά το άρθρο το.
Π.χ. το μολύβι.

Ας δούμε πώς κλίνεται ένα αρσενικό ουσιαστικό.

Πτώσεις	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ονομαστική (ποιος, τις)	ο δάσκαλος	οι δάσκαλοι
Γενική (τίνος; ποιανού;)	του δασκάλου	των δασκάλων
Αιτιατική (ποιον; τις)	τον δάσκαλο	τους δασκάλους
Κλητική (απευθυνόμαστε σε κάποιον)	δάσκαλε	δάσκαλοι

Ουσιαστικά

1.Κυκλώνω τα ουσιαστικά:

Ο γιατρός	ονεφεύομαι
Η κότα	κοιτάζω
Κοιμάμαι	τραπέζι
Η θάλασσα	πιστεύω
Κάθομαι	μολύβι
Τρέχω	κερί
Ο ουρανός	στρώμα
Το παιδί	ποτίζω
Το ποδήλατο	στόμα
Γράφω	φράουλα
το καρπούζι	ποτάμι
επιλέγω	ποτήρι

3. Κυκλώνω με πράσινο χρώμα τα
αρσενικά, με κίτρινο τα θηλυκά και με
μπλε τα ουδέτερα ουσιαστικά.

Το παράθυρο

Το ποδήλατο

Η Μαρία

Ο ήλιος

Ο Παναγιώτης

Η λαμπάδα

Ο δάσκαλος

Το λουλούδι

Το αεροπλάνο

ο πύραυλος

η Άννα

καραμέλα

αδελφός

καβουράκι

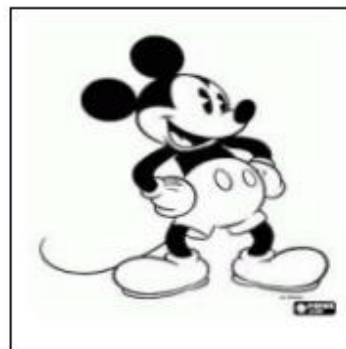
αστέρι

κύμα

φόρεμα

εικόνα

διευθυντής

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Τα επίθετα

Οι λέξεις που μας φανερώνουν τι λογής είναι τα ουσιαστικά λέγονται επίθετα π.χ. γαλανός ουρανός, ήρεμη θάλασσα

- Θέλετε να υπογραμμίσετε τα επίθετα στο παρακάτω κείμενο;

Οι χριστουγεννιάτικες διακοπές μάς φύλαγαν για το τέλος μια φοβερή έκπληξη. Ένα τσουχτερό πρωινό ξυπνήσαμε όλοι και αντικρίσαμε τις κατάσπρες αυλές μας. Τα ατέλειωτα γλέντια που κάναμε δεν σταμάτησαν λεπτό. Ποιος δεν έφτιαξε ένα στρουμπουλό χιονάνθρωπο ή δεν έπαιξε χιονοπόλεμο; Το βράδυ, δίπλα στο τζάκι, ακούσαμε όμορφα παραμύθια από τη γιαγιά, ενώ ο μπαμπάς μου έψηνε νόστιμα κάστανα πάνω στη σιδερένια σκάρα. Περάσαμε τόσο όμορφα αυτή την υπέροχη μέρα που δεν θα την ξεχάσω ποτέ.

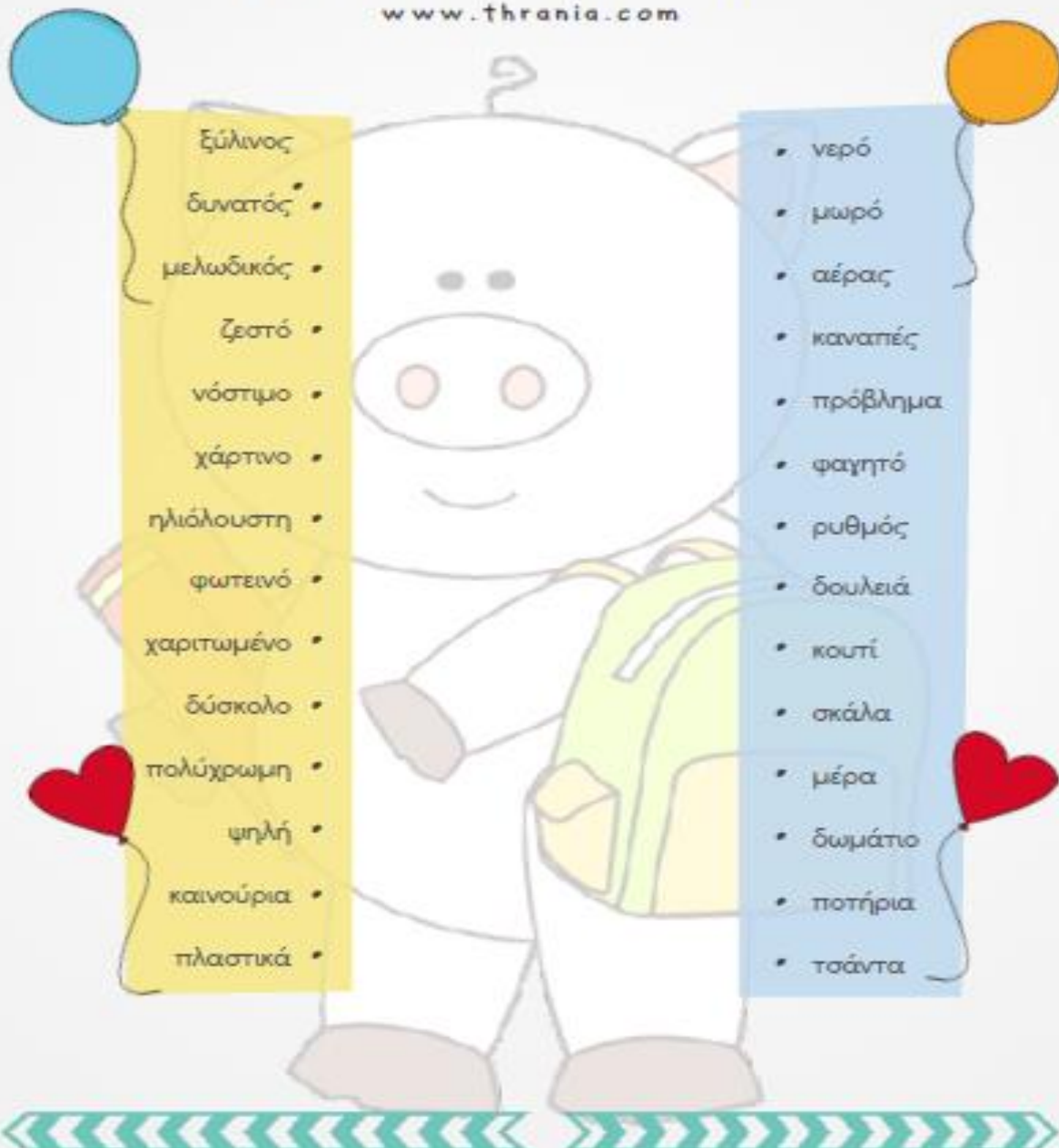
- Τώρα, μεταφέρετε τα παραπάνω επίθετα μαζί με τα ουσιαστικά στον παρακάτω πίνακα.

χριστουγεννιάτικες	διακοπές

τα επίθετα ευνοδύουν ουβλαβελκά..

Αντιστοίχισε τα επίθετα με τα ουσιαστικά και
φτιάξε ζευγαράκια που βγάζουν νόημα.

www.thrania.com

Ασκησούλες για τα επίθετα και τα ουσιαστικά...

1. Βάζω μια γραμμή κάτω από τα επίθετα και σε κύκλο τα ουσιαστικά που τους ταιριάζουν στις παρακάτω προτάσεις.

- Ο Δημήτρης είναι επιμελής μαθητής και κάνει πάντα τις ασκήσεις του.
- Η Λιλίκα ήταν ένα όμορφο ποντικάκι με γκριζο τρίχωμα.
- Η φίλη της η Μιμή δεν ήταν τόσο όμορφο ποντίκι μα είχε καλή καρδιά.
- Η δασκάλα μας έβαλε για το σπίτι εύκολες ασκήσεις.
- Οι χριστουγεννιάτικες διακοπές τέλειωσαν γρήγορα.

2. Γράφω τρία διαφορετικά επίθετα που να ταιριάζουν με κάθε ουσιαστικό.

Το σπίτι μας είναι ευρύχωρο, διώροφο, καινούριο.

Το δωμάτιό μου είναι _____.

Η μαμά μου είναι _____.

Το φαγητό σήμερα ήταν _____.

3. Ξεχωρίζω τις λέξεις που είναι επίθετα και τις λέξεις που είναι ουσιαστικά.

σχολείο, παγωτό, φρέσκος, σοκολάτα, γλυκό, καθαρός, κήπος,
κυνηγός, καφετιά, δύσκολη, μολύβι, ευχάριστο

Επίθετα (ο, η, το)	Ουσιαστικά (πρόσωπο, ζώο, πράγμα)
 <p>απαλό, υδατό, ρομάλλα, αστικό, πλακό, ορφη, ύνινο, υρδιστό</p>	<p>μακριά μαλλιά, μαλακές πατούσες, μεγάλες ρόδες, ροζ παπουτσάκια, μικρά αυτάκια, εντυπωσιακό φόρεμα, στρογγυλά ματάκια,</p>
	<p>Ποιες λέξεις διάλεγες</p>

ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

Τα ρήματα

Όνομα: ..... Τάξη: ..... Ημερομηνία: .....

Ρήματα είναι οι λέξεις που δείχνουν ότι κάποιος κάνει κάτι ή παθαίνει κάτι ή βρίσκεται σε μια κατάσταση π.χ.

π.χ.

Η Μαρία **τραγουδά** (κάνει κάτι)

Ο Πρόδρομος **ντόνεται** (παθαίνει κάτι)

Η Βικτώρια **κοιμάται** (βρίσκεται σε μια κατάσταση)

Α. Υπογραμμίζω τα ρήματα στις προτάσεις

1. Η Άννα έφαγε ένα πιάτο τραχανά.
2. Τα παιδιά παίζουν στον κήπο.
3. Η θεία Μαρία ήρθε επίσκεψη.
4. Ο γεωργός πότισε τα δέντρα.
5. Ο Σωτήρης ξεκουράζεται.
6. Ο Νεόφυτος έβαλε ένα σπουδαίο γκολ.
7. Η Αγγέλια φόρεσε το πράσινο φόρεμα.
8. Η Χρυστάλλα κοιμάται στον καναπέ.
9. Ο Χάρης παρακολουθεί τα κινούμενα σχέδια.
10. Ο Φίλιππος θύμωσε στον Αντρέα.
11. Ο Στεφάν έβαψε το κάγκελο.
12. Ο Χρίστος τηλεφώνησε στον Αλέξανδρο.
13. Ο Αντρέας χτενίζεται μπροστά στον καθρέφτη.
14. Η Σοφία μαθαίνει στον παπαγάλο να μιλά.
15. Ο Μαρίνος ετοιμάζεται για το πάρτι.

ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

Οι καταλήξεις των ρημάτων, της ενεργητικής φωνής, εκτός από το -ω, που βρίσκεται σε όλα τα ρήματα, μπορεί να έχουν διαφορετικό χαρακτήρα. Έτσι έχουμε ρήματα που τελειώνουν σε **-άβω**, (ράβω, ανάβω), **-εύω** (παιδεύω, μαγειρεύω), **-αίνω** (κουτσαίνω, μαθαίνω), **-ίζω** (σκίζω, διορίζω), **-ώνω** (διορθώνω, απλώνω) κ.τ.λ.

-ώνω	π.χ. μαλ-ώνω, απλ-ώνω, οργ-ώνω	
-ίζω	π.χ. ζωγραφ-ίζω, ποτ-ίζω, ψυθιρ-ίζω	δαν-είζω, αθρ-οίζω, δακρ-ύζω, π-ήζω, πρ-ήζω, αναβλ-ύζω, συγχ-ύζω
-εύω	π.χ. φυτ-εύω, εκπαιδ-εύω	κλ-έβω
-αίνω	π.χ. ανεβ-αίνω, μαθ-αίνω, ζεστ-αίνω, πηγ-αίνω	μ-ένω, δ-ένω, πλ-ένω
-άβω	π.χ. σκ-άβω, ρ-άβω	π-αύω

1. Να γράψεις τα γράμματα που λείπουν.

χτεν__ζω	σκα__ω	μαθ__νω
θυμ__νω	σταθμε__ω	αθρ__ζω
αρχ__ζω	απλ__νω	π__ζω
βγ__νω	μ__νω	γεμ__ζω
γκρεμ__ζω	ανεβ__νω	τα__ζω
ζηλ__ω	τρυπ__νω	κλε__ω
σκορπ__ζω	δαν__ζω	ζεστ__νω
σηκ__νω	ποτ__ζω	μαγε__ω
κλαδε__ω	τελει__νω	μαγειρ__ω
μπ__νω	αρρωστ__νω	οργ__νω
κλειδ__νω	παθ__νω	μαλ__νω
ρά__ω	δακρ__ζω	κατεβ__νω
σκαρφαλ__νω	μυρ__ζω	παγ__νω
αναστ__νω	δροσ__ζω	βαρ__νω
περιμ__νω	ανακοιν__νω	βγ__νω
καρφ__νω	πελαγ__νω	χωνε__ω

2. Διορθώνω τα λάθη, όπου υπάρχουν.

γυρίζω	πληρώνω	χορέβω
μυρίζω	αφρίζω	προλαβένω
πεθένω	παχένω	περιμαίνω
ανεβαίνω	σηκώνω	χαζέβω
χωρίζω	κατεβαίνω	καρφώνω
λατρεύω	διευθύνω	παιδεύω
πλαίνω	μαυρίζω	παλέβω
απλώνω	βασίλεβω	σκαρφαλώνω
σταματώ	ράβω	δακρίζω
δροσίζω	καθαρίζω	λατρεβω
πληγόνω	δουλεβω	θερίζω
φέρνω	αθρίζω	φουντόνω
διαβάζω	παίρνω	τρελαίνω
μπαλόνω	ντίνω	παχένω
τελειώνω	ανακοινώνω	κλέβω

